

ÄKÄSLOMPOLON ASEMAKAAVAN LAAJENNUKSEN LUONTOSELVITYS

FM (biologi) Turkka Korvenpää
Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
2.12.2022

Sisällys:

1. JOHDANTO	3
2. ALUEEN YLEISKUVAUS	4
3. ARVOKKAAT LUONTOTYYPPIKOHTEET	4
3.1 Pallosararäme	5
3.2 Kuertunturin kaakkoisreunan männikkö	7
3.3 Kuertunturin kaakkoisrinteen tuore kangas	10
3.4 Karitsanoja	11
3.5 Metsäkortekorpi.....	11
4. LUONTOTYYPPIKUVIOT.....	12
5. PESIMÄLINNUSTO.....	21
5.1 Menetelmät	21
5.2 Tulokset ja niiden tulkinta	22
6. LEPAKOT	23
6.1 Menetelmät	23
6.2 Tulokset ja niiden tulkinta	24
7. MUU LAJISTO.....	25
8. SUOSITUSTEN YHTEENVETO	25
9. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET	25

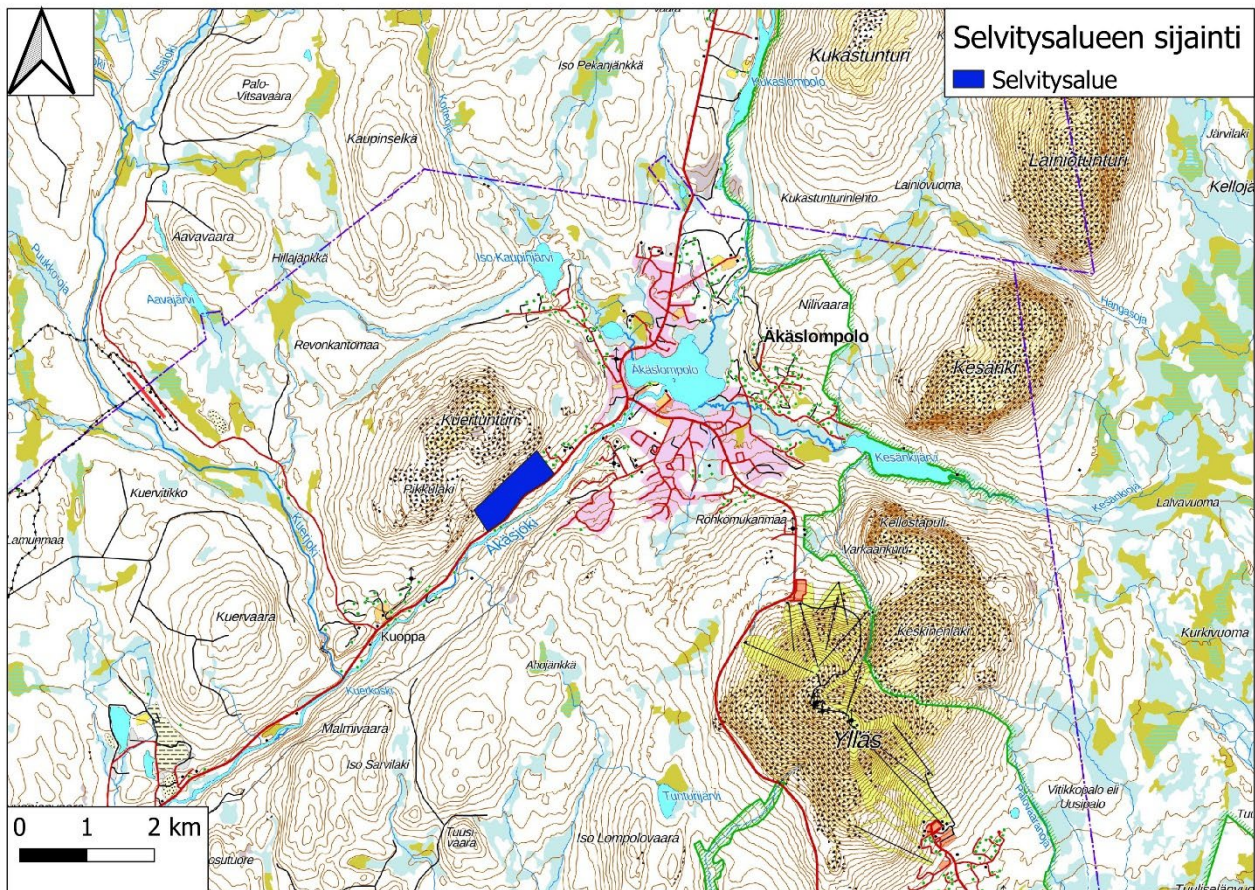
Kannen kuva: Vanhaa männikköä Ylläksentien varrella luontotyyppikuviolla 11.

Pohjakartta ja ilmakekuva: © Maanmittauslaitos 12/2022

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602
www.envibio.net

1. JOHDANTO

Nosto Consulting Oy tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä Kolarissa Äkäslompolon taajaman laidalla sijaitsevan Äkäslompolon asemakaavan laajennusalueen luontoselvityksen (kartta 1).

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti.

Luontoselvityksen tarkoituksena oli kartoittaa alueen luontoarvot ja arvioida niiden vaikutusta maankäyttöön. Työhön sisältyneessä kasvillisuus- ja luontotyyppikartoituksessa kartoitettiin mahdolliset luonnonsuojelulain 29 §:n suojelemat luontotyypit, luonnonsuojelulain 23 §:n mukaiset luonnonmuistomerkit, vesilain 2. luvun 11 §:n mukaiset suojeltavat pienvedet, metsälain 10 §:n tarkoittamat erityisen tärkeät elinympäristöt, uhanalaiset luontotyypit, luontodirektiivin luontotyypit, Suomen kansainväliset vastuuluontotyypit sekä muut luontoarvoiltaan merkittävät luontotyypit. Lisäksi alue jaettiin kasvillisuudeltaan ja luonnonoloiltaan yhtenäisiin luontotyyppikuviioihin. Työssä kartoitettiin myös pesimälinnustoa ja lepakoita sekä muiden EU:n luontodirektiivin liitteisiin II- ja IV sisältyvien sekä uhanalaisten ja silmälläpidettävien lajien esiintymiä.

Luontonselvityksen laati FM (biologi) Turkka Korvenpää. Selvityksen maastotyöt tehtiin 1.-3.7.2022 ja 23.8. 2022. Työn tausta-aineistoksi hankittiin Suomen Lajitietokeskuksesta tiedot alueelta aiemmin tunnetuista lajiesiintymistä.

2. ALUEEN YLEISKUVAUS

Selvitysalue (pinta-ala noin 51 ha) sijaitsee Kolarissa, Äkäslompolon taajaman länsilaidalla Ylläksentien varrella Kuertunturin kaakkoisrinteen alaosassa lähellä Äkäsjokea. Alueella ei ole rakennuksia, mutta sitä halkoo kapea sähkölinja. Lisäksi alue rajautuu idässä rakennettuihin tontteihin.

Ylläksentien varrella on vanhoja kuivahkon kankaan männiköitä, joissa on havaittavissa luonnonmetsän piirteitä. Länsiosassa sijaitsevat pieni luonnontilainen pallosararäme ja metsäkortekorpijuotti. Kauempana tiestä puusto on enimmäkseen nuorempaa aina Kuertunturin rinteiden louhikkoihin, luonnontilaisiin männiköihin asti. Rinteillä on ilmeisesti maanpinnalle tihkuvien pohjavesien ja myös pintavesien valumasuuntien johdosta syntyneitä lehtomaisen kankaan kuvioita, mutta pääosin rinne on kuivahkoa ja tuoretta kangasta. Varsinaisia tihkupintoja tai lähteitä ei ole. Aivan alueen länsireunalla virtaa uomaltaan luonnontilainen, Kuertunturin rinteeltä laskeva Karitsanoja.

3. ARVOKKAAT LUONTOTYYPPIKOhteet

Arvokkaat ja siten maankäytössä huomioitavat luontotyyppikohteet rajattiin GPS-laitteen, karttojen ja ilmakuvien avulla ja niistä laadittiin kohdekuvaus. Kuvaukset sisältävät tietoa mm. kohteen elävästä ja kuolleesta puustosta, kasvillisuudesta sekä tiedon kohteen luontotyyppistä. Lisäksi määritettiin, onko kyseessä luonnonsuojelulain suojaama luontotyyppi, vesilain suojaama pienvesi, metsälain erityisen tärkeä elinympäristö, Suomen kansainvälinen vastuuluontotyyppi tai uhanalainen luontotyyppi. Samoin määritettiin mahdollinen luontodirektiivin luontotyyppi. Lopuksi annettiin maakäyttösuositukset ja kohteet arvoitettiin julkaisun Mäkelä & Salo (2021) mukaisesti jakaen ne neljään arvoluokkaan:

Arvoluokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Arvoluokka 2: Erityisen tärkeät kohteet

Arvoluokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Arvoluokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet

Erityyppisten luontokohteiden arvottamisen yleiset periaatteet ja perusteet on kuvattu tarkemmin Mäkelän ja Salon julkaisussa. Seuraavissa kohdekuvauksissa esitetään kunkin kohteen arvottamisen kohdekohtaiset perusteet. Kohteet on merkitty karttoihin 2-5.

Eri arvoluokkiin kuuluvia kohteita löytyi seuraavasti:

Arvoluokka 1: 0 kohdetta

Arvoluokka 2: 0 kohdetta

Arvoluokka 3: 5 kohdetta

Arvoluokka 4: 0 kohdetta

Kuva 1. Pallosararämettä (kohde 3.1).

3.1 Pallosararäme

Ojittamaton ja jokseenkin luonnontilainen pallosararäme (kuva 1). Suolla kasvaa pienikokoista mäntyä, kuusta ja koivua sekä runsaasti kiilto- ja pohjanpajua. Keski- ja

länsiosissa puusto on harvaa ja kituliasta kuusikkoa. Kenttäkerroksessa esiintyvät runsaina vaivaiskoivu, metsäkorte, pallosara, mustikka, variksenmarja ja lakka. Muuta lajistoa ovat mm. harmaasara ja juolukka. Aivan suon pohjoisreunalla kivennäismaan rajalla esiintyy lehtomaisuutta. Siellä tavataan esim. metsäkurjenpolvea, huopaohdaketta ja katajaa.

Pallosararäme on metsälain tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö. Se sisältyy luontodirektiivin luontotyyppiin puustoiset suot. Luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa pallosararäme arvioitiin Pohjois-Suomessa säilyväksi luontotyyppiä.

Arvoluokka: 3

Pinta-ala: 1,23 ha.

Maankäyttösuositus: *Jätetään kehittymään luonnontilaisena.*

Kuva 2. Kuertunturin kaakkoisrinteen luonnontilaista männikköä (kohde 3.2).

3.2 Kuertunturin kaakkoisreunan männikkö

Jyrkkä kivinen ja louhikkoinen rinne (kuva 2), jolla kasvaa luonnontilaista vanhaa männikköä. Puustossa on eri-ikäisyyttä ja kuviolla on runsaasti keloja ja keloutuneita maapuita. Myös palaneita kantoja ja hiiltyneitä maapuita esiintyy. Kenttäkerroksessa tavataan runsaiden variksenmarjan ja puolukan ohella mm. vanamoja, sianpuolukkaa ja mustikkaa.

Kuvio on edustavaa boreaalista luonnonmetsää. Vanhat kuivat kankaat ja karukkokankaat ovat edustavina erittäin uhanalaisia luontotyyppinä. Kuvio on myös Suomen kansainvälistä vastuuluontotyyppiä pohjoisboreaaliset mäntymetsät.

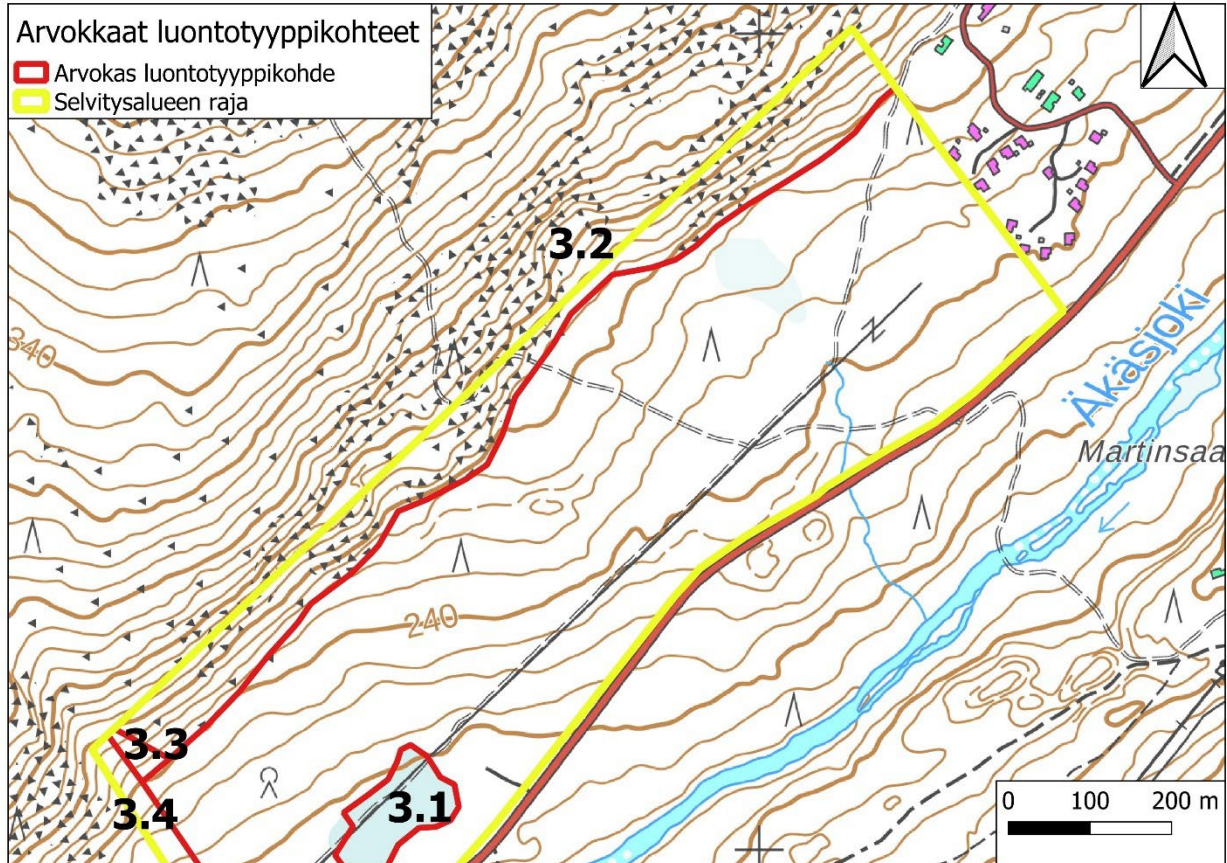
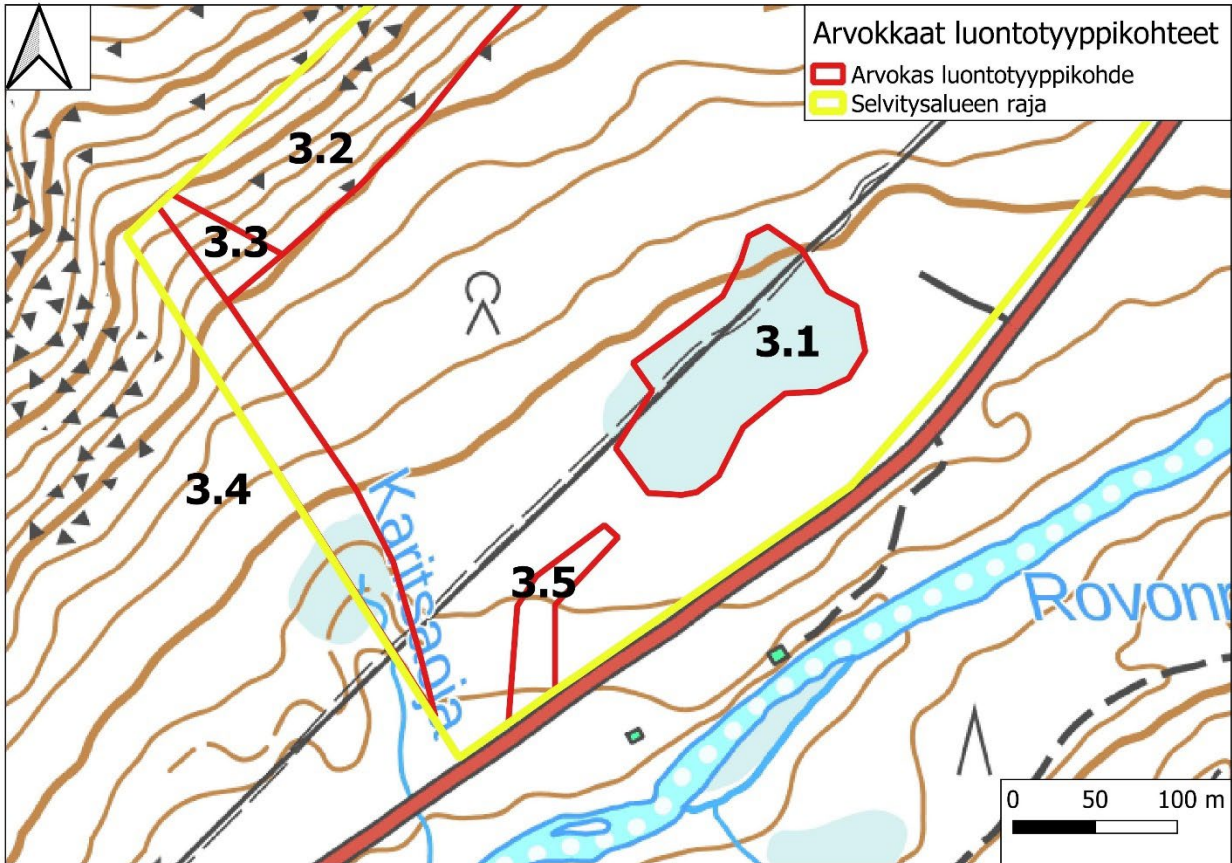
Arvoluokka: 3

Pinta-ala: 7,59 ha.

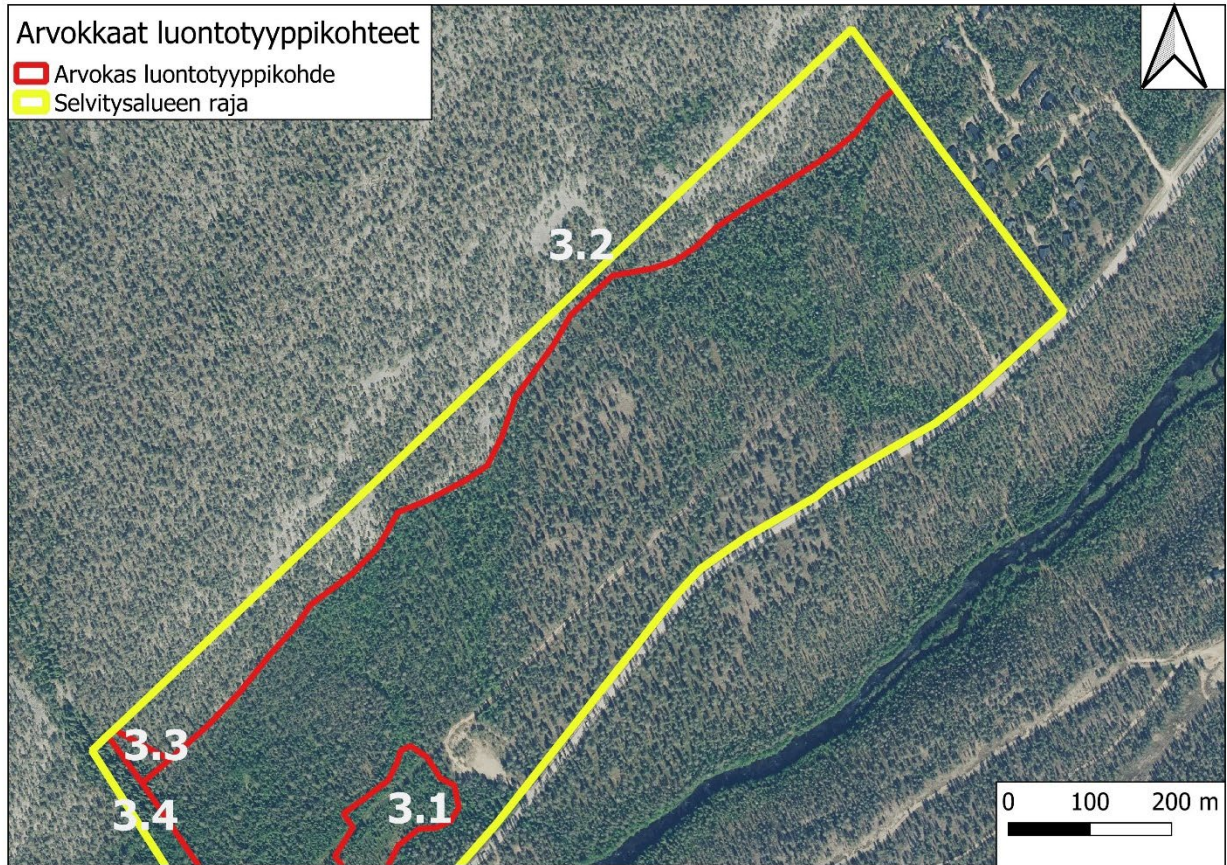
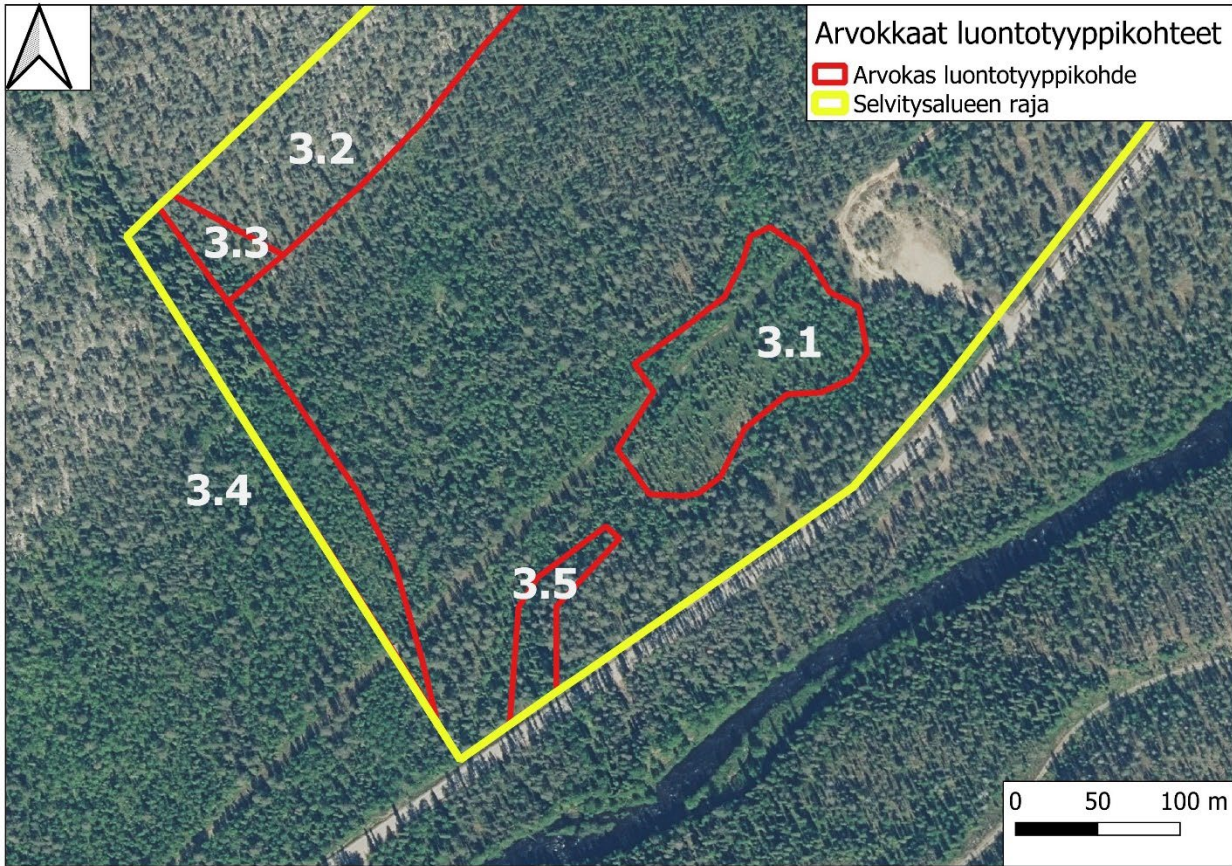
Maankäyttösuositus: Jätetään kehittymään luonnontilaisena.

Kuva 3. Kuertunturin kaakkoisrinteen tuoretta kangasta (kohde 3.3).

Kartat 2-3. Arvokkaat luontotyyppikohteet maastokartalla.

Kartat 4-5. Arvokkaat luontotyyppikohteet ilmakuvalla.

3.3 Kuertunturin kaakkoisrinteen tuore kangas

Tuore kangas, jolla kasvaa vanhaa ja jokseenkin luonnontilaista kuusivaltaista metsää (kuva 3). Maassa makaa jonkin verran lahoppua. Kenttäkerroksessa tavataan runsaiden mustikan, puolukan ja metsäimarten ohella mm. metsäkurjenpolvea. Yhdeltä järeältä maapuulta löytyi runsaana uhanalainen (vaarantunut) kantoraippasammal.

Kuvio on edustavaa boreaalista luonnonmetsää. Vanhat tuoreet kangasmetsät ovat edustavina erittäin uhanalaisia luontotyypppejä.

Arvoluokka; 3

Pinta-ala: 0,20 ha.

Maankäyttösuositus: Jätetään kehittymään luonnontilaisena.

Kuva 4. Karitsanoja (kohde 3.4).

3.4 Karitsanoja

Kivikkoinen pikkupuro-noro (kuva 4), joka alkaa maastokarttaan merkittyä ylempänä rinteellä. Vesi virtasi purossa heinäkuun alussa vuolaasti ja purokivet ovat sammalten peitossa. Uoman ympärillä kasvaa kuvion pohjoisosassa rehevää lehtomaista vanhaa kuusikkoa, jossa tavataan runsaasti metsäkurjenpolvea ja metsäimarretta. Puron itärannalta löytyi parin neliömetrin laajuinen kasvusto kukkivia tähtitalvikkeja. Yhdellä puron rannan maapuulla havaittiin vaarantunut kantoraippasammal. Alempana rinteellä uomaa reunustaa nuori metsä. Siellä sijaitsee myös pieni suolaikku, joka on osittain naapurikiinteistön puolella. Suolaikun eteläpuolella sähkölinjalla / hiihtoladulla kasvaa ruostevillaa. Maastokarttaan merkitty suolaikku on lähinnä koivua, kuusta ja vähän mäntyä kasvavaa muurainkorpea, jossa tavataan runsaasti lakkaa ja metsäkortetta sekä pajuja. Puron varrella on melko paljon kapeaa koivumaapuuta.

Noro on luonnontilainen ja edustava. Se täyttää metsälakikohteen arvokkaan elinympäristön määritelmän. Muurainkorpi on Pohjois-Suomessa silmälläpidettävä luontotyyppi, joka sisältyy luontodirektiivin luontotyyppiin puustoiset suot ja Suomen kansainväliseen vastuuluontotyyppiin kangas- ja aitokorvet.

Arvoluokka: 3

Pinta-ala: 0,94 ha.

Maankäyttösuositus: Jätetään kehittymään luonnontilaisena.

3.5 Metsäkortekorpi

Ojittamaton ja vesitaloudeltaan muutenkin luonnontilainen metsäkortekorpi (kuva 5), jonka itäisin osa lähenee muurainkorpea. Puusto koostuu melko pienikokoisista kuusista ja koivuista. Niiden alla kasvaa pohjanpajua ja kiiltopajua. Lahopuuta on vähän. Kenttäkerroksessa esiintyy paljon metsäkortetta, lakkaa, puolukkaa ja mustikka. Paikoin on havaittavissa ruohoisuutta (mm, kurjenjalkaa).

Metsäkortekorpi on metsälain erityisen tärkeä elinympäristö, vaikka puuston aiempi käsittely heikentääkin sen edustavuutta. Metsäkortekorvet on arvioitu Pohjois-Suomessa vaarantuneeksi luontotyyppiä.

Arvoluokka: 3

Pinta-ala: 0,26 ha.

Maankäyttösuositus: *Jätetään kehittymään luonnontilaisena.*

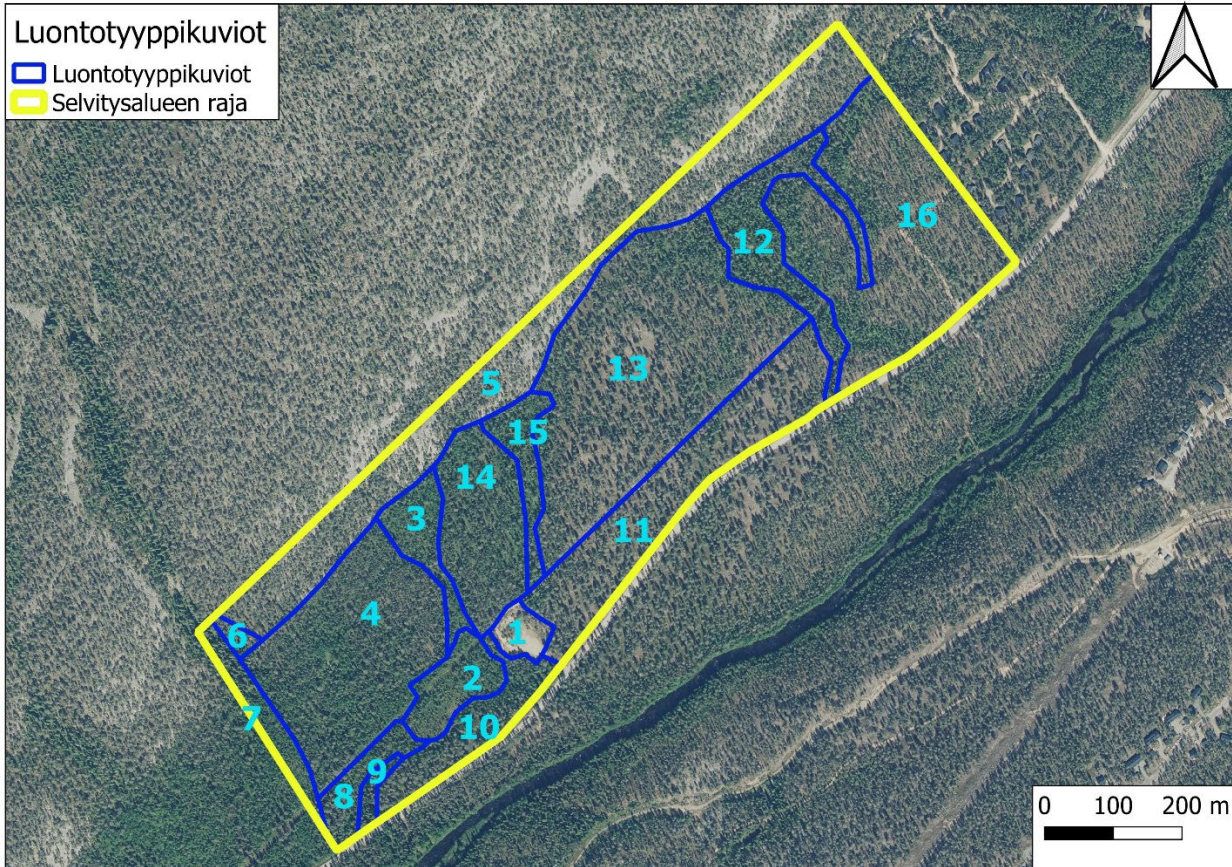
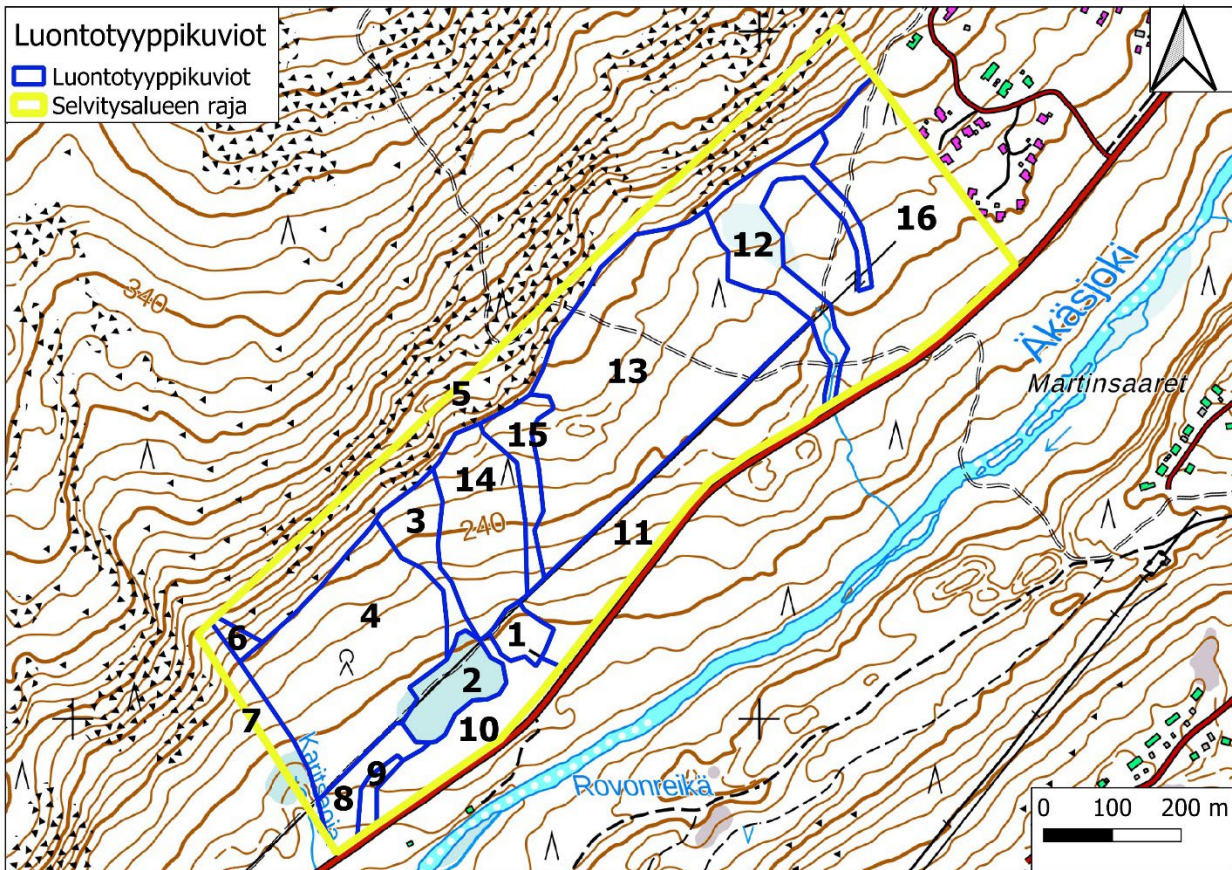
Kuva 5. Metsäkortekorpi (kohde 3.5).

4. LUONTOTYYPPIKUVIOT

Selvitysalue jaettiin 16 luontotyyppikuvioon, jotka esitellään alla. Kuviot on merkitty karttoihin 6-7.

KUVIO 1: MAA-AINEKSEN OTTOALUE

Niukkakasvinen entinen maa-aineksenottoalue, jonka reunoilla kasvaa vähän männyn, kuusen ja koivun taimia. Kuviolla on myös vähän matalia pajuja. Kasvistoon kuuluvat esim. kanerva, variksenmarja, mustikka, puolukka, vanamo, nurmilauha, kangasmaitikka ja metsälauha.

Kartat 6-7. Luontotyyppikuviot maastokartalla ja ilmakuvalla.

KUVIO 2: PALLOSARARÄME

Katso kohde 3.1 Pallosararäme.

KUVIO 3: LEHTOMAINEN KANGAS

Metsäkurjenpolvi-mustikkatyypin lehtomainen kangasmetsä (kuva 6). Kuviolla kasvaa nuorehkoa mänty-kuusi-koivupuustoa. Pensaskerroksessa tavataan melko paljon katajaa. Lahopuuta ei juuri ole. Kenttäkerroksessa esiintyvät runsaina metsäkurjenpolvi, mustikka ja juolukka. Muuta lajistoa ovat mm. kultapiisku, oravanmarja, lillukka, variksenmarja ja metsäimarre. Kuviolla sijaitsee kartoituspäivänä kuiva pieni noro, jonka varrella tavataan runsaasti metsäimarretta sekä mm. huopaohdaketta, maariankämmekkää, nuokkuhelmikkää, tuppisaraa ja silmälläpidettävää ahokissankäpälää.

Kuva 6. Luontotyyppikuvio 3 on lehtomaista kangasta.

KUVIO 4: TUORE-KUIVAHKO KANGAS

Alarinteessä on tuoretta kangasta (kuva 7), jolla kasvaa nuorta ja tiheää mäntyvaltaista metsää. Sekapuuna esiintyy runsaasti kuusta ja koivua. Seassa on joitakin edelliseen puusukupolven kuuluvia ylispuumäntyjä. Siellä täällä esiintyy vanhoja palaneita kantoja, mutta lahopuuta ei juuri ole. Kenttäkerroksessa tavataan runsaasti mustikkaa ja puolukkaa. Muuta lajistoa ovat mm. metsälauha, kultapiisku, juolukka ja pohjankorvajäkälä.

Ylärinteessä metsätyyppi vaihtuu kuivahkoksi kankaaksi. Varvikko muuttuu matalammaksi ja juolukan osuus kasvaa. Myös variksenmarjaa alkaa esiintyä.

Kuva 7. Männikköä luontotyyppikuviolla 4.

KUVIO 5: KUIVA KANGAS– KARUKKOKANGAS

Katso kohde 3.2 Kuertunturin kaakkoisrinteen männikkö.

KUVIO 6: TUORE KANGAS

Katso kohde 3.3 Kuertunturin kaakkoisrinteen tuore kangas.

KUVIO 7: NORO

Katso kohde 3.4 Karitsanoja.

KUVIO 8: TUORE KANGAS

Eri-ikäisrakenteinen, melko tiheä tuore kangasmetsä (kuva 8), jossa kasvaa melko vanhoja mäntyjä ja niiden alla runsaasti nuorta puustoa (mäntyä, kuusta ja vähän koivua). Lahopuuta on vain vähän. Kenttäkerroksessa tavataan runsaiden mustikan, variksenmarjan ja puolukan lisäksi mm. juolukkaa, metsälauhaa ja kultapiiskua.

Kuva 8. Luontotyyppikuvio 8.

KUVIO 9: METSÄKORTEKORPI

Katso kohde 3.5 Metsäkortekorpi.

Kuva 9. Mäntymetsää luontotyyppikuviolla 10.

KUVIO 10: KUIVAHKO KANGAS

Melko vanhaa männikköä kasvava kuivahko kangas (kuva 9). Pensaskerroksessa esiintyy melko paljon männyn ja kuusen taimia. Kuviolla on jonkin verran keloja. Matala varvikko koostuu lähinnä mustikasta, puolukasta ja variksenmarjasta. Muuta kasvistoa ovat mm. keltaliekko, kanerva, juolukka, metsälauha, suopursu ja kangasmaitikka. Kuvion itäosassa on rehevämpi kohta, jossa tavataan esim. metsäimarretta ja ruohokanukkaa.

Kuvion puusto on hieman tavanomaista luonnontilaisempaa, mutta ei kuitenkaan niin edustavaa, että kyseessä olisi boreaalinen luonnonmetsä tai muu maankäytössä erityisesti huomioitava luontotyyppi.

KUVIO 11: KUIVAHKO KANGAS

Harvaa, vanhaa kilpikaarnaista männikköä kasvava kuivahko kangasmetsä (kannen kuva). Seassa on jonkin verran nuorempaa mäntyä ja männyn taimia. Kuviolla kasvaa myös joitakin koivuja. Lahopuuta ei ole kovin paljon, mutta metsässä seisoo kuitenkin siellä täällä keloja ja maassa makaa muutama lahopuu. Paikoin näkyy vanhoja kantoja. Matala varvikko muodostuu lähinnä variksenmarjasta, mustikasta ja puolukasta. Muuhun kasvistoon kuuluvat mm. kanerva, juolukka ja kangasmaitikka. Kuviolla on moottorikelkkareitti.

Kuvio on talousmetsää, jossa esiintyy kuitenkin luonnontilaisen metsän piirteitä. Se ei täytä boreaalisen luonnonmetsän tai uhanalaisen luontotyypin määritelmiä, mutta lahopuustolla ja vanhalla elävällä puustolla on arvoa.

Maankäyttösuositus: Jos alueelle rakennetaan, olisi alkuperäistä puustoa ja metsäkasvillisuutta mukaan lukien lahopuut hyvä pyrkiä säilyttämään mahdollisimman paljon.

KUVIO 12: LEHTOMAINEN KANGAS

Kuusta, koivua ja mäntyä kasvava lehtomainen kangas (kuva 10), jossa tavataan melko paljon katajaa, vähän harmaaleppää ja muutamia pieniä haapoja. Kenttäkerroksessa esiintyy runsaasti metsäkurjenpolvea ja metsäimarretta. Kasvistoon kuuluvat myös esim. kultapiisku, ruohokanukka, huopaohdake, oravanamarja, mustikka, vanamo, niittyleinikki, lillukka ja pikkutalvikki. Kuviolla on useita silmälläpidettävien ahokissankäpälän kasvustoja. Paikoin lievästi soistuneella rinteellä havaittiin myös maariankämme. Alarinteessä on

maastokarttaankin merkitty uomaltaan luonnontilainen noro, joka oli kartoituspäivänä kuiva. Kuviolla on moottorikelkkareitti.

Kuva 10. Lehtomaista kangasta luontotyyppikuviolla 12.

Kuva 11. Männikköä luontotyyppikuviolla 13.

KUVIO 13: KUIVAHKO KANGAS

Kuivahko kangas, jossa kasvaa melko nuorta männikköä (kuva 11). Joukossa on kuitenkin myös vanhoja kilpikaarnaisia puita. Sekapuina tavataan vähän kuusta ja koivua. Kuviolla on palaneita kantoja ja siellä täällä näkyy myös hakkuissa syntyneitä kantoja. Lahopuuta on vähän. Seinäsammalvaltaisessa pohjakerroksessa kasvaa mm. pohjankorvajäkälää. Kenttäkerroksessa tavataan runsaiden variksenmarjan, puolukan ja mustikan lisäksi mm. kanervaa ja kultapiiskua.

KUVIO 14: TUORE KANGAS

Nuorta tiheää männikköä kasvava tuore kangasmetsä (kuva 12), jossa on myös vähän kuusta ja koivua. Kenttäkerroksessa tavataan runsaan mustikan ohella esim. puolukkaa, juolukkaa, variksenmarjaa, kultapiiskua ja kangasmaitikkaa. Kuvion hieman rehevämmässä pohjoisosassa kasvaa myös vähän vanhempaa puustoa sekä mm. haapaa, harmaaleppää ja katajaa. Kenttäkerroksessa esiintyy metsäkurjenpolvea. Kuviolla on niukasti lahopuuta.

Kuva 12. Nuorta metsää luontotyyppikuviolla 14.

KUVIO 15: LEHTOMAINEN KANGAS

Lehtomainen kangas, jolla kasvaa nuorta kuusi-koivu-mäntymetsää (kuva 13). Lisäksi on pientä harmaaleppää, vähän nuorta haapaa ja melko paljon katajaa. Lahopuuta esiintyy

vähän. Runsaiden mustikan, metsäkurjenpolven ja metsäimarteen ohella kuviolla kasvavat mm. maariankämmekkä, kultapiisku, metsämaitikka, juolukka, huopaohdake, vanamo ja lillukka. Lisäksi löytyi muutama kullero sekä kaksi ahokissankäpääläkasvustoa (silmälläpidettävä).

Kuva 13. Lehtomaista kangasta luontotyyppikuviolla 15.

KUVIO 16: TUORE - KUIVAHKO KANGAS

Tuore – kuivahko kangasmetsä, jossa kasvaa harvaa, valoisaa, melko varttunutta männikköä (kuva 14). Sekapuuna on paikoin kuusta ja koivua. Siellä täällä näkyy hakkuissa syntyneitä kantoja, mutta metsässä on myös palokantoja sekä palokoroisia puita. Kuvion pohjoisimmassa kulmassa on runsaasti kapeaa maapuuta, mutta muuten lahopuuta esiintyy melko vähän. Metsässä on kuitenkin mm. kelo, jossa on kolo. Kenttäkerroksessa tavataan runsaasti mustikkaa, puolukkaa ja variksenmarjaa. Muuta kasvistoa ovat mm. juolukka, kangasmaitikka, kultapiisku ja vanamo. Pohjoisreunalla rinteen alla metsä muuttuu hieman rehevämmäksi. Siellä kasvaa esim. metsäkurjenpolvea.

Kuvio on talousmetsää, jossa esiintyy kuitenkin hieman luonnontilaisen metsän piirteitä. Kuvio ei täytä boreaalisen luonnonmetsän tai uhanalaisen luontotyypin määritelmiä.

Kuva 14. Avaraa metsää luontotyyppikuviolla 16.

5. PESIMÄLINNUSTO

5.1 Menetelmät

Pesimälinnustoa selvitettiin kartoituslaskentamenetelmällä (Koskimies & Väisänen 1988) aamulla 2.7.2022 klo 6.40-8.40. Sää oli selkeä ja tyyni. Ilman lämpötila oli kartoituksen alkaessa +19 °C. Lisäksi linnustoa havainnoitiin luontoselvityksen muiden osioiden maastotöiden yhteydessä.

Kartoituslaskennassa selvitysalue käveltiin niin tiheästi läpi, että kaikki siellä oleskelevat lintuyksilöt voitiin kohtuullisella todennäköisyydellä havaita. Apuvälineinä käytettiin kiikaria, GPS-laitetta sekä etukäteen tulostettuja suurimittakaavaisia kartoja. Kaikki havaitut lintuyksilöt merkittiin tulostetuille paperikartoille ja samalla merkittiin muistiin tieto lajista, sukupuolesta (jos mahdollista määrittää kiikarilla), yksilömäärästä ja käyttäytymisestä (laulava koiras, poikasille ruokaa kuljettava emo, varoiteleva lintu, pari ym.). Selvästi yli lentävät linnut jätettiin huomioimatta, mutta alle 50 metrin päässä selvitysalueen rajan ulkopuolella havaitut yksilöt merkittiin muistiin, sillä niiden reviiri sijoittuu suurella todennäköisyydellä osittain selvitysalueelle. Reviiriksi tulkittiin kaikki havainnot laulavista

koiraista, pesistä, ruokaa kuljettavista emoista, varoittelistä linnuista ja myös paikallisina sopivassa pesimäympäristössä tavatuista linnuista.

5.2 Tulokset ja niiden tulkinta

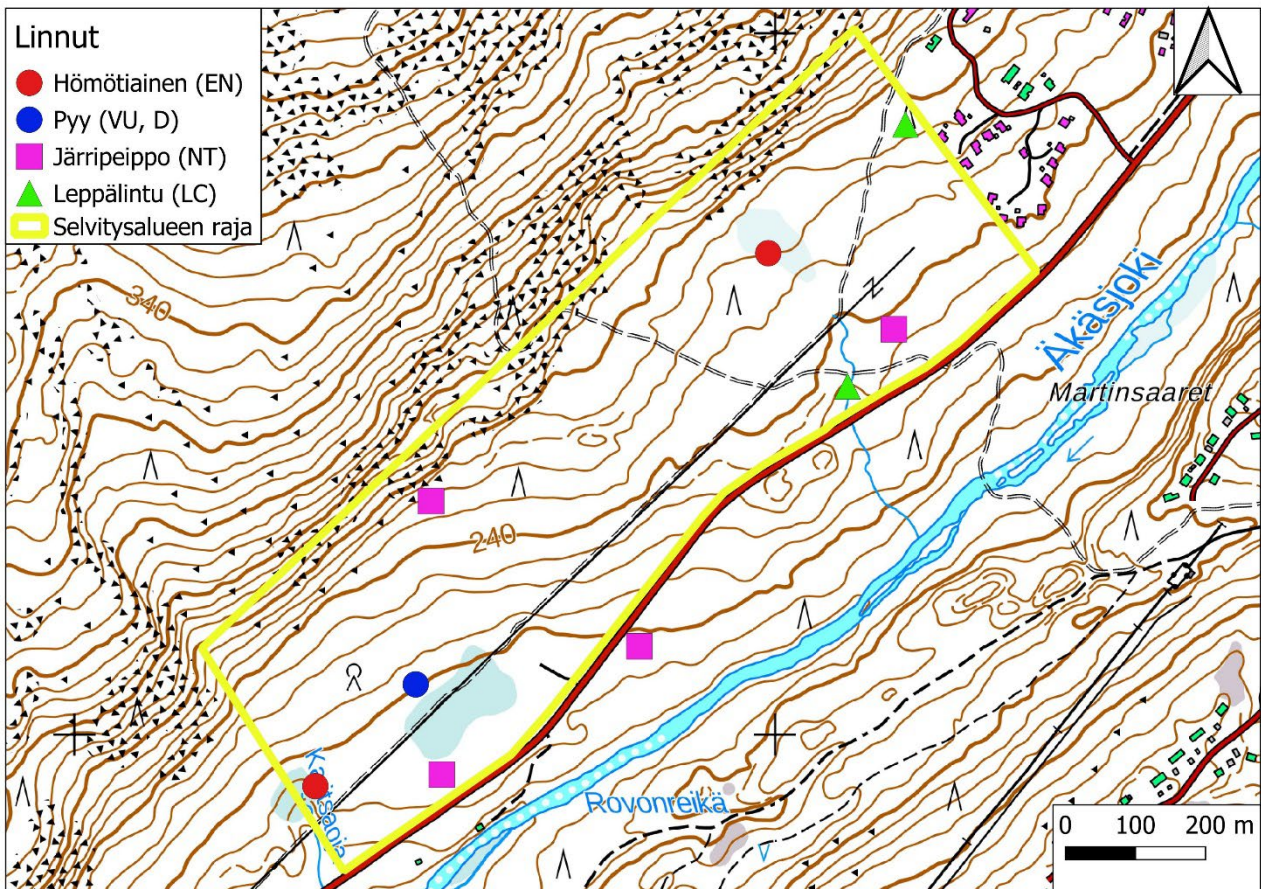
Selvitysalueella ja sen välittömässä lähiympäristössä tulkittiin pesivän kaikkiaan 28 lintuparia (taulukko 1). Pesimälajeja oli yhteensä 14. Lisäksi havaittiin tilhi, ryhmä kuukkeleita (silmälläpidettävä), vihervarpusia ja muutama käpytikka. Ylläksentien varrella nähtiin silmälläpidettävä västäräkki, joka pesi todennäköisesti selvitysalueen ulkopuolella.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Parimäärä	Status
<i>Anthus trivialis</i>	metsäkirvinen	3	LC
<i>Erithacus rubecula</i>	punarinta	3	LC
<i>Ficedula hypoleuca</i>	kirjosieppo	2	LC
<i>Fringilla coelebs</i>	peippo	2	LC
<i>Fringilla montifringilla</i>	järripeippo	4	NT
<i>Muscicapa striata</i>	harmaasieppo	1	LC
<i>Parus major</i>	talitiainen	2	LC
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	leppälintu	2	LC
<i>Poecile montanus</i>	hömötiainen	2	EN
<i>Regulus regulus</i>	hippiäinen	1	LC
<i>Tetrastes bonasia</i>	pyy	1	VU, D
<i>Turdus iliacus</i>	punakylkirastas	1	LC
<i>Turdus philomelos</i>	laulurastas	1	LC
<i>Turdus viscivorus</i>	kulorastas	3	LC

Taulukko 1. Selvitysalueen pesimälinnusto. (EN=erittäin uhanalainen, VU= vaarantunut, NT= silmälläpidettävä, LC= elinvoimainen, D=lintudirektiivin I-liitteen laji)

Pesimälinnusto on Lapin männiköille tyypillisesti harvaa ja vähälajista. Merkittävin laji on erittäin uhanalainen hömötiainen, joka nähtiin kahdessa paikassa (kartta 8). Tarkka pesäpaikka ei ole tiedossa, sillä pesäpoikasaika on heinäkuun alussa jo ohi. Pesintään sopivaa vanhaa kuusikkoo kasvaa Karitsanojan varrella. Uhanalainen (vaarantunut) ja EU:n lintudirektiivin I-liitteeseen sisältyvä pyy havaittiin alueen länsiosan pallosararämeen reunalla. Silmälläpidettävällä järripeipolla oli neljä reviiriä. Laji on yhä yleinen, vaikka onkin vähentynyt.

Luontotyyppien perusteella rakentamattomiksi ja luonnontilassa kehittyviksi jätettävät kohteet turvaavat myös hömötiaisen ja pyyn pesimämahdollisuuksia.

Kartta 8. Tärkeimmät pesimälinnut. (EN=erittäin uhanalainen, VU=vaarantunut, NT=silmälläpidettävä, LC=elinhoimainen, D=EU:N lintudirektiivin I-liitteen laji)

6. LEPAKOT

6.1 Menetelmät

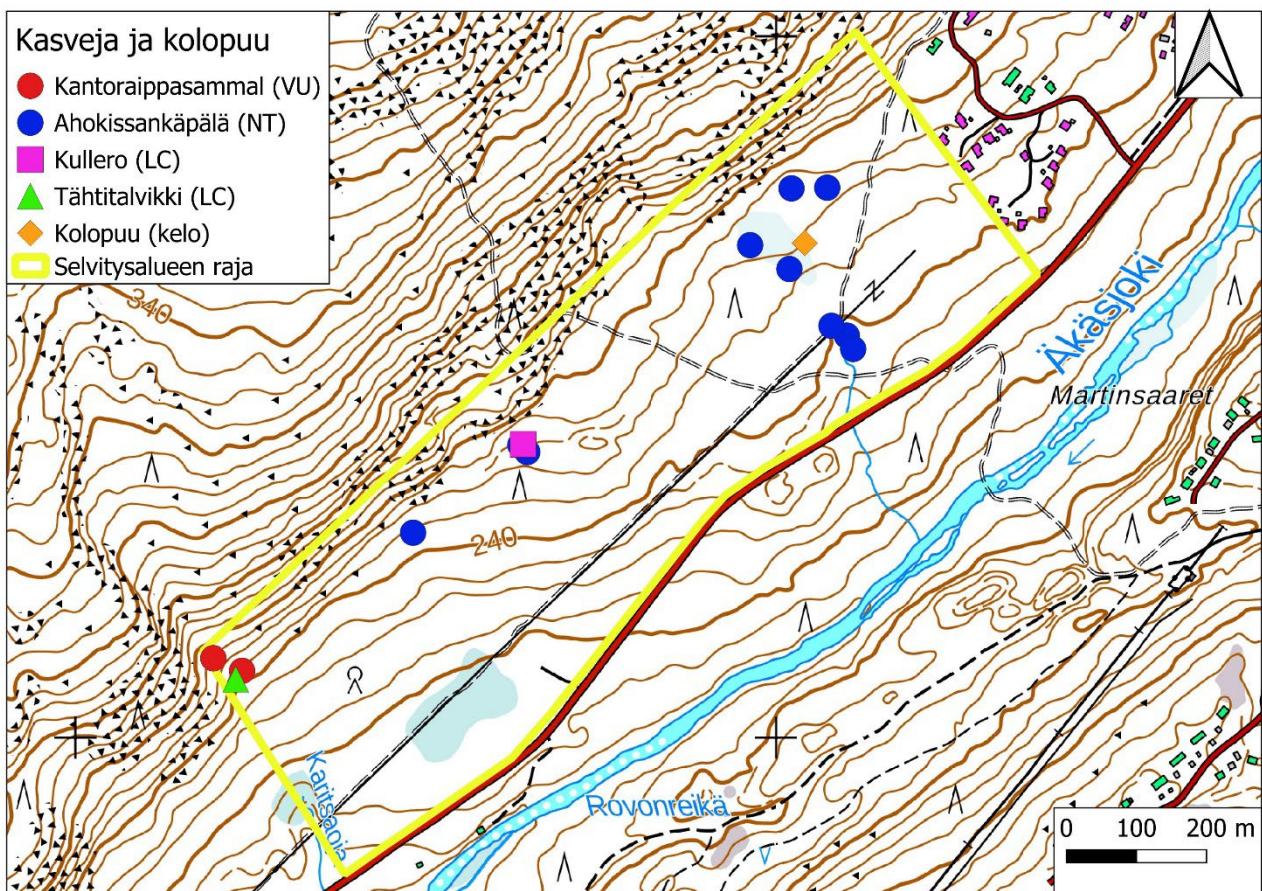
Kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit sisältyvät EU:n luontodirektiivin IV-liitteeseen, joten niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty.

Lepakkokartoitus jakaantui detektorihavainnointiin ja lepakoille sopivien päiväpiilojen sekä talvehtimis- ja lisääntymispaikkojen etsintään.

Lepakkoja havainnoitiin detektorilla 3.7.2022 klo 0.30-1.10 ja 23.8.2022 klo 21.55-22.35 liikkumalla jalkaisin alueen eri osissa. Havainnointi aloitettiin noin puoli tuntia auringonlaskun jälkeen. Heinäkuussa sää oli puolipilvinen, heikkotuulinen ja lämmin (+23 °C) ja elokuussa tyyni, selkeä ja viileähkö (+11 °C). Olosuhteet olivat molempina öinä hyvät. Sopivia päiväpiiloja ja lisääntymispaikkoja (mm. linnunpönttöjä, kolopuita ja louhikoiden onkaloita) etsittiin muun maastotyön yhteydessä.

6.2 Tulokset ja niiden tulkinta

Lepakoita ei havaittu lainkaan. Alueella saattaa kuitenkin ajoittain liikkua pohjanlepakoita, sillä niitä on havaittu Yläksentiellä selvitysalueen välittömässä läheisyydessä useana vuotena 2000-luvulla (Suomen Lajitietokeskuksen aineistot). Lisäksi pohjanlepakkoja tavattiin mm. Äkäslompolon taajaman pohjoispuolella sijaitsevalla Kukaslompolon alueella vuonna 2021 (Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy 2021). Selvitysalueen itäosasta löytyi yksi kolopuu (kartta 9).

Kartta 9. Huomionarvoisia lajesiintymiä. (VU=vaarantunut, NT=silmälläpidettävä, LC=elinvoimainen)

7. MUU LAJISTO

Lintuja ja lepakkoja käsitellään aiemmissa kappaleissa.

Silmälläpidettävän ahokissankäpälän kasvustoja löytyi useita (kartta 9). Lajia kasvaa rinteiden lehtomaisen kankaan juoteissa. Karitsanojan varrelta ja lähistöltä löydettiin kaksi uhanalaisen (vaarantunut) kantoraippasammalen esiintymää. Laji kasvaa maapuilla vanhoissa luonnontilaisissa metsissä. Samassa puronvarressa on myös tähtitalvikkia. Kulleroa kasvaa niukasti selvitysalueen keskivaiheilla lehtomaisella kankaalla.

8. SUOSITUSTEN YHTEENVETO

Karttoihin 2-5 merkityt arvokkaat luontotyyppikohteet tulisi jättää rakentamatta ja mielellään kehittymään kokonaan luonnontilaisina. Lisäksi Ylläksentien varrella sijaitsevan vanhan männikön (luontotyyppikuvio 11) alkuperäistä puustoa ja metsäkasvillisuutta mukaan lukien lahopuut olisi hyvä pyrkiä säilyttämään mahdollisimman paljon.

9. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.
- Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988. Linnustonseurannan havainnointiohjeet. 2.uusittu painos. Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki. 143 s.
- Lindholm, T. & Tuominen, S. 1993. Metsien puuston luonnontilaisuuden arviointi. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja A 3. 40 s.

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy 2021. Kukaslompolon asemakaavan luontoseelvitys. 23 s.

Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2021. Luontoseelvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47/2021. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 350 s.

Pääkkönen, P. & Alanen, A. 2000. Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje. Suomen ympäristökeskuksen monisteita 188. Suomen ympäristökeskus. 128 s.

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n suositus lepakkokartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille. (www.lepakko.fi)

Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus (2021). Suomen lajien alueellinen uhanalaisuusarviointi 2020. <https://www.ymparisto.fi/punainenlista>